

22.5.2001

2432/4/99

Ratkaisija: Oikeusasiamies Lauri Lehtimaja

Esittelijä: Kansliapäällikkö Ilkka Rautio

VASTAUS KANTELUUN OMAISUUDENHOITOYHTIÖN TARKASTUSVALIOKUNTAA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

Arvostelette eduskunnan oikeusasiamiehelle 11.11.1999 yhdessä X Oy:n ja Y Oy:n kanssa osoittamassanne kirjoituksessa kansanedustaja A:n menettelyä omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana.

Olette toimittanut tänne 5.4.2000, 15.5.2000, 24.5.2000 ja 3.12.2000 päivätyt lisäkirjoitukset. Niissä arvostelette myös Arsenal Oyj:n tietohallinnon tarkastuksesta tehtyä tarkastuskertomusta ja sen julkisuuteen antamista.

2 SELVITYS

Asian johdosta on hankittu selvitystä Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n tarkastusvaliokunnan oikeudellisesta luonteesta. Käytettävissä on lisäksi ollut Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n tietohallinnon tarkastuksesta tehty tarkastuskertomus.

3 OIKEUSASIAMIEHEN TOIMIVALTA

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 109 §:n mukaan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Asiallisesti vastaava säännös sisältyi aikaisemmin hallitusmuodon 49 §:ään.

3.2 Onko tarkastusvaliokunnan tehtävä julkinen tehtävä?

3.2.1 Tarkastusvaliokunnan tehtävä ja asema

Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 19.12.1996 perustaa yhtiöön tarkastusvaliokunnan ja hyväksyi valiokunnalle ohjesäännön. Ohjesäännön mukaan valiokuntaan kuuluu kahdeksan varsinaista jäsentä ja kolme varajäsentä, joista eduskunta nimeää viisi

varsinaista jäsentä ja kaikki varajäsenet sekä valtiovarainministeriö ja yhtiön tilintarkastajina toimivat tilintarkastusyhteisöt kukin yhden varsinaisen jäsenen.

Ohjesäännön 1 §:n mukaan valiokunnan tehtävänä on edistää yhtiön toiminnan ja sen saaman tuen käytön parlamentaarista valvontaa. Valiokunta antaa vuosittain kertomuksen toiminnastaan eduskunnan talousvaliokunnalle.

Eduskuntaa koskevissa säädöksissä ei ole säädetty tarkastusvaliokunnan jäsenten nimeämisestä eikä lainsäädännössä ylipäänsä ole tarkastusvaliokuntaa koskevia säännöksiä. Järjestely perustuu yksinomaan Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n omiin päätöksiin.

3.2.2

Kannanotto

Lainsäädännössä ei ole määritelty, mitkä tehtävät ovat perustuslain 109 §:n tarkoittamia julkisia tehtäviä. Julkisella tehtävällä tarkoitetaan yleensä tehtäviä, jotka ovat perinteisesti kuuluneet julkisen hallinnon piiriin tai joiden hoitaminen perustuu lakiin tai alemmanasteiseen säädökseen. Julkisia hallintotehtäviä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, sen mukaan kuin perustuslaissa tarkemmin säädetään.

Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n tarkastusvaliokunnan tehtävä kytkeytyy vahvasti eduskunnan toimintaan. Tarkastusvaliokunta antaa vuosittaisen kertomuksen toiminnastaan eduskunnan talousvaliokunnalle ja sen jäsenistä valtaosa on kansanedustajia. Valiokunta on kuitenkin valtion omistaman yksityisoikeudellisen yhtiön omaa toimintaansa varten asettama toimielin, jolla ei ole lainsäädäntöön perustuvaa yhteyttä eduskunnan toimintaan. Valiokunnan asettaminen tai sen tehtävä ei siten perustu lainsäädäntöön tai muuhunkaan poliittisen elimen antamaan normiin. Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n ei ole katsottu yhtiönä hoitavan julkista tehtävää. Myöskään sen tarkastusvaliokunnan tehtävä ei ole mielestäni perustuslain 109 §:ssä tarkoitettu julkinen tehtävä.

3.3

Kuuluuko kansanedustaja oikeusasiamiehen valvottaviin?

Rikoslain 2 luvun 12 §:ssä (8.9.1989/792) kansanedustajat on edustajantoimessaan nimenomaisesti rajattu rikosoikeudellisen virkavastuun ulkopuolelle.

Hallitusmuotoon vuonna 1990 tehdyn muutoksen jälkeen oikeusasiamiehen valvontavalta ei enää rajoittunut rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin. Niin kuin edellä on todettu, myös muut kuin virkamiehet kuuluivat *julkista tehtävää* hoitaessaan oikeusasiamiehen valvontavaltaan. Valmisteluasiakirjoista käy kuitenkin ilmi, että eduskunnan ja kansanedustajien asemaa suhteessa oikeusasiamiehen valvontavaltaan ei ollut tuolloin tarkoitus muuttaa. Mikään ei viittaa siihen, että kansanedustajan edustajantoimen hoitaminen olisi siten joiltakin osin tarkoitettu myöskään sellaiseksi julkiseksi tehtäväksi, joka muuten kuuluu oikeusasiamiehen valvontavaltaan.

Uutta, 1.3.2000 voimaan tullutta, perustuslakia säädettäessä lakiin ei tehty edellä kerrottuun oikeustilaan vaikuttavia muutoksia, minkä vuoksi uusi perustuslaki on tältä osin vahvistanut

aikaisemman käytännön.

Vaikka Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n tarkastusvaliokunnan jäsenyyden sinänsä katsottaisiinkin kuuluvan kansanedustajan edustajantoimen hoitamiseen, kantelussa tarkoitettujen kansanedustaja A:n toimien ei tällä perusteella mielestäni kuitenkaan voitaisi katsoa kuuluvan eduskunnan oikeusasiamiehen valvontavaltaan.

4

RATKAISU

Tarkastusvaliokunnan jäsenet eivät kuulu oikeusasiamiehen valvottaviin. Sen vuoksi en voi ottaa kanteluanne tutkittavaksi.